

УДК 336.71

В.Г. Виговський, аспір.

Житомирський державний технологічний університет

ВИЗНАЧЕННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ В ЕКОНОМІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ: ОЦІНКА ПІДХОДІВ*(Представлено д.е.н., доц. Петруком О.М.)*

В статті досліджено та узагальнено сучасні наукові підходи щодо визначення поняття “кредитоспроможність”, запропоновано власне визначення кредитоспроможності, обґрунтовано відмінність між поняттями “кредитоспроможність” та “платоспроможність”.

Ключові слова: кредитоспроможність, платоспроможність.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В сучасних умовах загострення конкуренції у банківському секторі, зростає роль банківського кредитування. При цьому банки у процесі надання кредитних позик зіштовхуються зі значними кредитними ризиками, які можуть виникати внаслідок погіршення фінансового стану підприємства, наявності незастрахованого заставного майна, непередбачених подій на підприємстві, відсутності організаторських здібностей та досвіду управління у керівництва тощо. Одним із основних інструментів виявлення та управління кредитним ризиком є оцінка кредитоспроможності позичальника. Достовірна та правильна оцінка кредитоспроможності позичальника надає змогу знизити кредитний ризик, встановити обсяг та рівень забезпечення за кредитом.

Стан вивчення проблеми. Проблемам оцінки кредитоспроможності позичальника приділяється значна увага в економічній та фінансовій літературі. Але не існує єдиної методики до оцінки кредитоспроможності суб'єктів господарювання. Відсутність єдиного підходу пов'язана з неоднозначністю тлумачення поняття “кредитоспроможність”, з дискусійністю наукових поглядів щодо розкриття його сутності. Такий стан речей вимагає уточнення теоретичних основ кредитоспроможності, що в подальшому сприятиме формуванню єдиної методики її оцінки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні питання теорії оцінки кредитоспроможності позичальника привертають значну увагу вчених у галузі економіки, фінансів та банківської справи. Зокрема, в Україні, дослідженням цих проблем займалася велика кількість вітчизняних вчених, а саме: Т.Андрушків, Ю.Бугель, О.Васюренко, В.Вітлінський, В.Галасюк, І.Гуцал, Н.Дехтяр, О.Дзоблюк, А.Спіфанов, Н.Маслак, О.Мороз, О.Остафіль, О.Пернарівський, О.Петрук, Л.Примостка, М.Савлук, Н.Тарасенко, О.Терещенко, Я.Чайковський та інші. Значний внесок у дослідження питань оцінки кредитоспроможності зробили закордонні науковці: Е.Альтман, А.Бітті, Е.Брігхем, К.Бюлер, Е.Ваухем, Л.Гапенські, Д.Гелей, В.Єдрінова, Д.Єндовицький, Ф.Захер, Т.Карлін, М.Кроухі, О.Лаврушин, А.Макмін, Г.Панова, Г.Притч, П.Рассел, М.Роберт, П.С. Роуз, Дж.Сінкі, М.Слау, В.Усоскін, С. Хасянова та інші. Однак, незважаючи на значний науковий доробок вчених, питання уточнення теоретичних основ кредитоспроможності потребує проведення додаткових наукових досліджень.

Формулювання цілей статті. Метою написання статті є узагальнення та аналіз сучасних наукових підходів щодо тлумачення кредитоспроможності та уточнення її економічного змісту.

Викладення основного матеріалу дослідження. Проблеми оцінки кредитоспроможності позичальника були актуальними у різні часи. Проаналізувавши історію використання поняття “кредитоспроможність”, можна зазначити, що воно з'явилося ще у XVIII ст. Його використовували у своїх працях А.Сміт, Н.Бунге, В.Косинський та інші науковці [3].

Одним із перших визначення кредитоспроможності дав Н.Бунге, який наприкінці XIX ст. в роботі “Теорія кредиту” зазначив, що кредитоспроможність позичальника, перш за все, ґрунтується на моральних якостях клієнта і здатності відтворити авансові кошти для погашення боргу [2]. Також Н.Бунге пов'язував кредитоспроможність з нерухомістю капіталу та вважав гарантією повернення боргу вкладення коштів у нерухомість [4, С. 38].

Історія використання поняття “кредитоспроможність” свідчить про те, що це економічне поняття тісно пов'язане, насамперед, з культурою кредитування, яка є відображенням розвиненості кредитних відносин у країні. Еволюція даного поняття відбувається під впливом економічного середовища, у якому функціонують кредитні установи, тобто від ступеня розвиненості економіки країни, її вступу у світовий ринок [3].

Підходи до трактування поняття “кредитоспроможність” еволюціонували протягом всієї історії розвитку суспільства. Фактично ці підходи модифікувались у результаті зміни певного етапу функціонування економічних відносин, умов функціонування фінансового ринку.

Виділимо основні етапи, які вплинули на зміст поняття “кредитоспроможність” в Україні (табл. 1).

Таблиця 1

Історичні етапи становлення поняття “кредитоспроможність” в Україні

Назва етапу	Часові межі	Визначення кредитоспроможності на виділеному етапі
Період НЕПу	1921–1929 рр.	Кредитоспроможність – це готовність до здійснення кредитної операції й можливість своєчасного повернення отриманої позики
Період кредитної реформи	1930–1932 рр.	Поняття “кредитоспроможність” зникло, що було пов’язано з виникненням адміністративно-планової економіки, з централізованим виділенням підприємству необхідних матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Це призвело до прямої залежності між формуванням фінансових ресурсів на підприємстві та їх розподілом і використанням стало однією з причин незацікавленості підприємства як товаровиробника в кінцевих результатах його фінансово-господарської діяльності. Виникла тенденція задоволення власних потреб за рахунок держави або інших підприємств
Період переходу до ринкових умов господарювання	Із середини 80-х рр. ХХ ст.	Кредитоспроможність та її оцінка перетворюються на найважливішу проблему кредитних відносин, що обумовлено зростанням значення кредиту та збільшенням ризику неповернення кредитних коштів. Фактично поняття кредитоспроможності з’явилося в економічній літературі знову в 1986–1990 роках, коли в економічних журналах було опубліковано наукові статті та публікації, присвячені цій темі

Джерело: сформовано автором на основі [5, 3, 6]

Проаналізувавши зазначені вище визначення кредитоспроможності, можна зробити такий висновок. В більшості джерел під кредитоспроможністю розуміється “спроможність”, “можливість”, “наявність або сукупність можливостей”, “система умов”, “оцінка банком”, “здатність”, “наявність передумов”. Але більшість авторів зазначають, що етимологія терміна не випадкова, і варто говорити про кредитоспроможність як про “спроможність”. Під спроможністю слід розуміти здатність до здійснення чого-небудь, наявність умов сприятливих до чого-небудь, обставин, які допомагають чомусь.

Узагальнення сучасних підходів науковців щодо визначення поняття “кредитоспроможність” відображено в таблиці 2.

Таблиця 2

Узагальнення підходів щодо визначення поняття “кредитоспроможність”

№ з/п	Сутність підходу	Прихильник виділеного підходу
1	2	3
1	Кредитоспроможність – це наявність передумов у позичальника отримати і повернути кредит	В.Колесников [11], О.Кириченко [10], А.Загородній [9], Т.Кияк [12], Б.Райсберг [21], Й.Завадський [22], І.Прокопенко [23], А.Борисов [24]
2	Кредитоспроможність – це здатність своєчасно та в повній мірі розрахуватися за зобов’язаннями	О.Петрук [25], А.Шеремет [14], С.Фролов [13], О.Мороз [26], Л.Примостка [15]

Закінчення табл. 2

1	2	3
3	Кредитоспроможність – спроможність позичальника за конкретних умов кредитування в повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін розрахуватися за своїми борговими зобов’язаннями виключно грошовими коштами, що генеруються позичальником у ході звичайної діяльності	В.Галасюк [18]
4	Кредитоспроможність – можливість підприємства покрити свої поточні боргові зобов’язання	Р.Котовська [27]
5	Кредитоспроможність – оцінка банком можливостей погасити надану позику	М.Назарова [28], В.Янишевська [16]
6	Кредитоспроможність – фінансово-господарський стан підприємства чи організації, котрий дає впевненість у ефективному використанні позичених коштів, спроможність	М.Сахарова [29], В.Хрестинин [30]

	та готовність позичальника повернути кредит згідно умов договору	
7	Кредитоспроможність – система умов, що визначають спроможність підприємства залучати позиковий капітал і повертати його в повному обсязі у передбачений термін	Я.Соколов [31]
8	Кредитоспроможність – сукупність фінансових і матеріальних можливостей одержати і сплатити кредит в установленний термін й у повній сумі	Р.Дякова [32]

Джерело: сформовано автором на основі [9], [10], [11], [12], [13], [14], [15], [16], [18], [21], [22], [23], [24], [25], [26], [27], [28], [29], [30], [31], [32]

На підставі даних таблиці 2 можна зробити такі висновки. Перша, найбільш чисельна група авторів наголошує на тому, що кредитоспроможність – це наявність передумов для одержання і повернення кредиту. На наш погляд, цей підхід є занадто загальним і потребує уточнення щодо визначення характеру виділених передумов.

Друга група вчених формулюють поняття кредитоспроможності, як здатність певних суб'єктів розрахуватись за борговими зобов'язаннями. Серед авторів цієї групи слід окремо виділити тлумачення кредитоспроможності Л.Примостки, яка зазначає, що під “кредитоспроможністю” слід розуміти здатність юридичної чи фізичної особи повністю і в зазначені терміни виконати всі умови кредитної угоди [15, С. 91]. Автором уточнено суб'єкти, здатність яких розрахуватись за зобов'язаннями визначено при з'ясуванні поняття “кредитоспроможність”.

Автори третьої групи ототожнюють кредитоспроможність зі спроможністю за конкретних умов кредитування в повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін розрахуватись за своїми борговими зобов'язаннями виключно грошовими коштами, що генеруються позичальником у ході звичайної діяльності [18]. Це визначення вважаємо більш конкретним, оскільки авторами уточнено і джерело виконання боргових зобов'язань (грошові кошти) і уточнено звичайну діяльність, в ході якої це джерело виникає.

Р.Котовська, яка є представником четвертого виділеного напряму стверджує, що кредитоспроможність – це можливість підприємства покрити свої поточні боргові зобов'язання. Однак вважаємо це визначення не зовсім точним, оскільки не розглядається, за яких умов ця можливість може бути реалізована.

На особливу увагу заслуговує п'ятий підхід, згідно з яким кредитоспроможність визначається як оцінка банком позичальника з позиції доцільності надання йому кредитних коштів. Однак в цьому контексті ми погоджуємось з позицією науковців Вік. Галасюка та Вал. Галасюка [17], які вважають це тлумачення не зовсім коректним, оскільки “кредитоспроможність оцінюється з точки зору банку, а банк цікавить спроможність позичальника розрахуватись за своїми зобов'язаннями, а не його спроможність залучати кошти” [17].

Автори шостого підходу визначають кредитоспроможність як фінансово-господарський стан підприємства, що є певною гарантією ефективного використання і повернення позикових коштів. Це визначення на наш погляд, є не досить вдалим, оскільки фінансово-господарський стан – це результат взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, що визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів. Очевидно, що тлумачення кредитоспроможності і фінансово-господарського стану не можна плутати.

На окреме виділення заслуговує дефініція кредитоспроможності Я.Соколова. Автор стверджує, що кредитоспроможність – це система умов для визначення спроможності підприємства залучати і повертати позиковий капітал. Однак завжди, коли мова йде про систему, необхідно уточнення елементів такої системи і визначення взаємозв'язку між ними, чого у запропонованій дефініції автора немає.

Восьмий виділений підхід має багато спільного з першим підходом. В цьому випадку доцільно звернутись до тлумачних словників. Оскільки передумова в більшості з словників визначається як попередня умова існування, а можливість – наявність умов, сприятливих для будь-чого, то за змістом перший і восьмий підхід збігаються. Відмінність полягає лише в тому, що Р.Дякова уточнює, які саме можливості є сприятливими для повернення кредиту (фінансові та матеріальні).

Вважаємо, що найточніше визначають поняття кредитоспроможності вчені, які виділяють його в контексті конкретної ситуації, що надає можливість виділити різні критерії кредитоспроможності.

До таких критеріїв можна віднести: платоспроможність, дієздатність та правоздатність позичальника при здійсненні кредитної операції, його ділова репутація, наявність забезпечення кредиту, здатність позичальника генерувати грошові потоки [6, С. 113].

Зокрема, А.Головко наводить різноманітні тлумачення поняття кредитоспроможності залежно від потреб конкретної ситуації [8, 183]:

- 1) кредитоспроможність позичальника – це його спроможність повністю і своєчасно розрахуватися

за своїми борговими зобов'язаннями;

2) кредитоспроможність – система умов, що визначають спроможність підприємства залучати позиковий капітал і повертати його в повному обсязі у передбачені терміни;

3) кредитоспроможність – спроможність компанії або приватної особи залучати позиковий капітал і в майбутньому належним чином обслуговувати свій борг;

4) кредитоспроможність – це здатність позичальника в повному обсязі та у визначений кредитною угодою термін розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями.

В.Бордюг, проаналізувавши визначення поняття “кредитоспроможність” згрупувала їх у групи за різними класифікаційними ознаками (рис. 1)

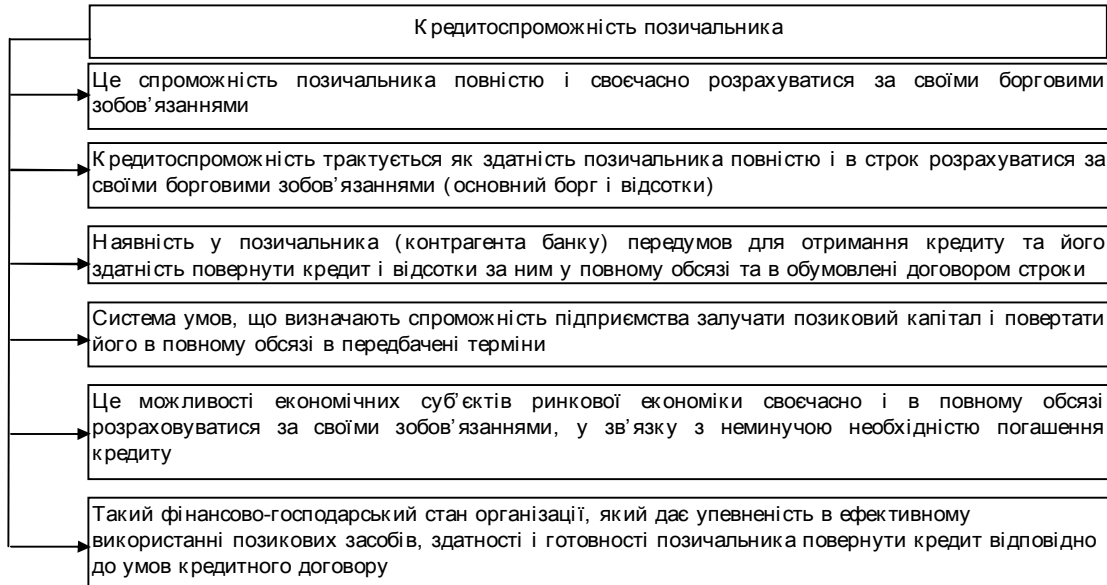

Рис. 1. Визначення поняття “кредитоспроможність” [6, С. 113]

Нормативне визначення кредитоспроможності позичальника наводиться у Положенні Національного банку України “Про порядок формування та використання резервів на покриття можливих втрат за кредитними операціями банків”, Рекомендаціях НБУ щодо оцінки комерційними банками кредитоспроможності та фінансової стабільності позичальника, Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні тощо.

В текстах зазначених нормативних документів визначення кредитоспроможності теж різняться (табл. 3).

Таблиця 3

Визначення поняття “кредитоспроможність” в нормативних документах

№ з/п	Назва нормативного документу	Визначення кредитоспроможності
1	Про затвердження Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків (гл. 2): Постанова Правління НБУ № 279 від 06.07.2000 р.	Кредитоспроможність – наявність у позичальника/контрагента банку передумов для отримання кредиту та його здатність повернути кредит і відсотки за ним у повному обсязі та в обумовлені договором терміни
2	Рекомендації НБУ щодо оцінки комерційними банками кредитоспроможності та фінансової стабільності позичальника (п. 2 Інструкції) № 23011/79 від 02.06.1994 р.	Кредитоспроможність – правовий і фінансовий стан позичальника, який визначає наявність передумов для одержання ним кредитів, а також їх погашення у встановлені терміни
3	Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні (розд. 6, п. 1.1): Постанова Правління НБУ № 368 від 28.08. 2001 р.	Кредитоспроможність – наявність передумов для одержання кредиту і здатність повернути його
4	Методичні рекомендації щодо аналізу і оцінки фінансового стану підприємств (розд. 2): Рішення Центральної спілки	Кредитоспроможність – наявність у підприємств передумов для отримання кредиту

споживчих товариств України від 28.07.2006 р.	
--	--

Джерело: сформовано автором на основі [7], [33], [34], [35]

На підставі аналізу поглядів вчених зробимо висновок, що кредитоспроможність – є комплексним поняттям, що слід характеризувати з різних сторін.

Комплексність поняття визначає дискусійність підходів щодо тлумачення цієї категорії. Тому ми погоджуємось з думкою вчених щодо виділення певних ознак, які повинні розкривати сутність кредитоспроможності. До таких ознак нами віднесено: 1) спроможність позичальника розрахуватись за борговими зобов'язаннями, тобто його задовільний фінансовий стан; 2) здатність виконати свої зобов'язання перед банком у повному обсязі та у визначений строк (тобто, виконання принципів терміновості, платності і забезпечення кредиту); 3) наявність джерел повернення кредиту – грошові кошти, що генеруються підприємством.

Виходячи з виділених ознак, під кредитоспроможністю будемо розуміти спроможність позичальника розрахуватись за своїми борговими зобов'язаннями перед банком у повному обсязі та у визначений строк грошовими коштами, що генеруються підприємством.

Ще однією теоретичною проблемою є те, що в більшості наукових праць ототожнюються поняття “кредитоспроможність” та “платоспроможність”. Насправді ж поняття кредитоспроможності є значно вужчим за поняття платоспроможності. Це пояснюється тим, що кредитоспроможність прогнозує платоспроможність позичальника тільки на визначений строк – на строк дії кредитного договору та характеризує можливість погашення частини загальної заборгованості. Поняття “платоспроможність”, в свою чергу, охоплює спроможність юридичної чи фізичної особи вчасно погасити всі види заборгованості.

За словами В. Кочеткова, С.Фролова, кредитоспроможність – категорія прогнозна, вона передбачає спроможність позичальника погасити кредит в майбутньому, при настанні строку, а не вказує на можливі наявні проблеми з фінансовою дисципліною в минулому, на відміну від платоспроможності. Платоспроможність в минулому, за їх оцінкою, є “одним з формальних показників, на які спираються при оцінці кредитоспроможності”. Водночас, В.Кочетков і С.Фролов залишають за позичальником право в минулому мати проблеми нетривалого характеру з погашенням боргів [19, 139]. Таким чином, платоспроможність є передумовою кредитоспроможності.

Ми погоджуємось, з позицією І.Брітченко та Р.Перепелиці, що іншою відмінністю є те, що в одних визначеннях ідеться про спроможність “розрахуватись за своїми борговими зобов'язаннями”, а в інших – про здатність “залучати” і “повертати” капітал; про спроможність “залучати позиковий капітал” і “обслуговувати свій борг”; про передумови “отримання” кредиту та здатність “повернути” його. Говорити про кредитоспроможність як про здатність “залучати” капітал або як про передумови для “отримання” кредиту не зовсім коректно, адже кредитоспроможність оцінюється з позиції банку, якого передусім цікавить не спроможність позичальника “залучати” кошти, а його здатність розраховуватись за своїми зобов'язаннями. Крім того, варто зазначити, що кредитні зобов'язання позичальника перед банком, на відміну від інших, мають погашатися виключно грошовими коштами. Тож для банку, який надає кредит, важливо, щоб позичальник був не лише платоспроможним, а й кредитоспроможним. Відмінність цих понять представлено в таблиці 4 [20].

Таблиця 4

Відмінність між поняттями “кредитоспроможність” та “платоспроможність”

<i>Кредитоспроможність</i>	<i>Платоспроможність</i>
Поняття вужче за поняття “кредитоспроможність”	Містить у собі поняття “кредитоспроможності”
Прогнозує платоспроможність підприємства на строк кредиту	Фіксує неплатежі за попередній період або на певну дату
Характеризує можливість погашення частини загального боргу, а саме – кредитної заборгованості	Характеризує здатність і можливість погасити всі види заборгованості
Джерела погашення: виручка від реалізації продукції, виручка від реалізації майна, що забезпечує кредит, гарантія іншого банку або підприємства, страхове відшкодування	Джерела погашення: виручка від реалізації продукції, виручка від реалізації майна підприємства

Джерело: [20]

Таким чином, платоспроможність є поняттям більш широким, що містить кредитоспроможність.

Висновки. В результаті дослідження теоретичних основ кредитоспроможності та оцінки підходів до її визначення було з'ясовано, що кредитоспроможність слід розглядати в контексті конкретної ситуації,

що надає можливість виділити різні її критерії. Крім того, кредитоспроможність є комплексним поняттям, що потребує виділення певних ознак, які розкривають її сутність. Такими ознаками є: 1) спроможність позичальника розрахуватись за борговими зобов'язаннями, тобто його задовільний фінансовий стан; 2) здатність виконати свої зобов'язання перед банком у повному обсязі та у визначений строк (тобто, виконання принципів терміновості, платності і забезпечення кредиту); 3) наявність джерел повернення кредиту – грошові кошти, що генеруються підприємством.

На підставі цих ознак під кредитоспроможністю будемо розуміти спроможність позичальника розрахуватись за своїми борговими зобов'язаннями перед банком у повному обсязі та у визначений строк грошовими коштами, що генеруються підприємством.

В економічній літературі не існує єдиної позиції щодо співвідношення понять кредитоспроможність та платоспроможність. Вважаємо поняття кредитоспроможність вужчим за поняття платоспроможності, що пояснюється тим, що кредитоспроможність прогнозує платоспроможність позичальника тільки на строк дії кредитного договору.

Перспективами подальших досліджень є формування єдиної методики оцінки кредитоспроможності.

Список використаної літератури:

1. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання : монографія / А.О. Єніфанов, Н.А. Дехтяр, Т.М. Мельник, та ін. ; за ред. А.О. Єніфанова. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – 286 с.
2. Банківські операції : підручник / за ред. В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янської. – К. : Знання, 2006. – 727 с.
3. *Корецька Н.І.* Кредитоспроможність: теоретико-концептуальні основи / *Н.І. Корецька, Т.С. Давидюк* // Економічні науки. – 2009. – № 6(24). – С. 134–141.
4. *Бунге Н.Х.* Теория кредита / *Н.Х. Бунге.* – М., 1852.
5. *Агапова Т.Н.* Кластеризация заемщиков с многомерными характеристиками / *Т.Н. Агапова* // Финансы и кредит. – 2004. – № 4 (142). – С. 12–15.
6. *Бордюг В.В.* Теоретичні основи оцінки кредитоспроможності позичальника банку / *В.В. Бордюг* // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2008. – № 3. – С. 112–115.
7. Положення про порядок формування та використання резервів на покриття можливих втрат за кредитними операціями банків, затверджене Постановою Національного Банку України № 279 від 06.07.2000 року / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>.
8. *Головка А.Т.* Система банківського менеджменту : навч. посібник / за ред. *А.Т. Головка, В.І. Грушко, М.Д. Денисенко.* – К. : ІНКІС, 2004. – 480 с.
9. *Загородній А.Г.* Фінансовий словник / *А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко.* – Львів : ДУ Львівська політехніка, 2002. – 116 с.
10. Банківський менеджмент : навч. посібн. / за ред. *О.А. Кириченко.* – К. : Знання-Прес, 2002. – 438 с.
11. Банковское дело : учебник / под ред. *В.И. Колесникова.* – 4-е изд., перероб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 1999. – 464с.
12. Словник-посібник економічних термінів / *О.М. Дрозд, В.В. Дубічинський, А.С. Д'яков та ін.*; за ред. *Т.Р. Кияка.* – К. : Вид. Дім “КМ Academia”, 1997. – 264 с.
13. *Фролов С.М.* Банківська справа та основи митного регулювання в Україні: теорія і практика : навч. посібник / *С.М. Фролов.* – Суми : Університетська книга, 2004. – С. 94–102.
14. *Шеремет А.Д.* Методика фінансового аналізу підприємства / *А.Д. Шеремет, Р.С. Сайфулін, Е.В. Негашев.* – М. : Юни-Глоб, 1992. – С. 35–46.
15. *Примостка Л.О.* Фінансовий менеджмент банку : навч. посібн. / *Л.О. Примостка.* – К. : КНЕУ, 1999. – 280 с.
16. *Янишевська В.М.* Анализ платежеспособности предприятий и организаций: Практическое руководство для государственных и иных предприятий / *В.М. Янишевська, В.Т. Севру, Т.Е. Лукачер.* – М. : ИНФРА-М, 1991. – С. 5–47.
17. *Галасюк Вал.* SGMCA – спрощений метод оцінки кредитоспроможності компаній на основі міжнародних стандартів бухгалтерського обліку / *Вал. Галасюк, Вік. Галасюк* // Вісник НБУ. – 2006. – № 10 – С. 14–18.
18. *Галасюк В.В.* Оцінка кредитоспроможності позичальників: що оцінюємо? / *В.В. Галасюк, В.В. Галасюк* // Вісник Національного банку України (укр.). – 2001. – № 5. – С. 54–56.
19. *Кочетков В.М.* Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти / *В.М. Кочетков.* – К. : Київський національний економічний університет. – 2002. – 139 с.

20. *Брітченко І.* Оцінка кредитоспроможності емітента корпоративних облігацій / *І.Брітченко, Р.Перепелиця* // Вісник Національного банку України. – 2005. – № 11. – С. 52–56.
21. *Райсберг Б.А.* Современный экономический словарь / *Б.А. Райсберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева.* – 2-е изд., испр. – М. : ИНФРАМ, 1998. – 479 с.
22. *Завадський Й.С.* Словник економічних термінів: менеджмент, маркетинг, підприємництво : навч.-метод. посібник / *Й.С. Завадський, Г.В. Осовська, О.О. Юшкевич.* – Житомир : ЖІТІ, 1999. – 444 с.
23. *Прокопенко І.Ф.* Основи банківської справи : навч. посібн. / *І.Ф. Прокопенко, В.І. Ганін, В.В. Соляр, С.І. Маслов.* – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 410 с.
24. *Борисов А.Б.* Большой энциклопедический словарь / *А.Б. Борисов.* – М. : Книжный мир, 1999. – 895 с.
25. *Петрук О.М.* Банківські операції : навч. посібн. / *О.М. Петрук, С.З. Мошенський, О.С. Новак.* – Житомир : ЖДТУ, 2011. – 568 с.
26. Банківські операції : підручник / *О.М. Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна та ін.* – К. : КНСУ, 2002. – 476 с.
27. Операції комерційних банків / *Р.Котовська, Г.Табачук, Л.Грудзевич та ін.* – 3-тє вид. – Львів : ЛБІ НБУ, 2003. – 500 с.
28. Финансово-экономический словарь / под ред. *М.Г. Назарова.* – М. : АО “Финстатинформ”, 1995. – 224 с.
29. *Сахарова М.О.* К вопросу о кредитоспособности предприятий / *М.О. Сахарова* // Деньги и кредит. – 1989. – № 3. – С. 19–26
30. *Хрестинин В.В.* Финансовое состояние как фактор кредитоспособности предприятия / *В.В. Хрестинин* // Вестник Московского университета / Серия 6 : Экономика. – 2006. – № 6. – С. 3–24.
31. *Соколов Я.В.* Основы теории бухгалтерского учета / *Я.В. Соколов.* – М. : Финансы и статистика, 2000. – 496 с.
32. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / *Р.С. Дякова, А.В. Бохан, В.М. Горбаль та ін.* – К. : Міжнародна економічна фундація, 2002. – 704 с.
33. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затверджене Постановою Правління НБУ № 368 від 28.08. 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.
34. Рекомендації НБУ щодо оцінки комерційними банками кредитоспроможності та фінансової стабільності позичальника № 23011/79 від 02.06.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1_79500-94.
35. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств, затверджено Центральною спілкою споживчих товариств в Україні від 28.07.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.moz.gov.ua/ua/main/?doc>.

ВИГОВСЬКИЙ Володимир Георгійович – асистент кафедри економіки підприємства Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

– кредитоспроможність.

Стаття надійшла до редакції 24.06.2013